

EU-strategi för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn

2019/20:FPM69

Justitiedepartementet

2020-09-07

Dokumentbeteckning

KOM (2020) 607

EU:s strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn

Sammanfattning

Kommissionen anger att målsättningen med den femåriga strategin är att vidta effektiva insatser på EU-nivå för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn, såväl online som offline. Strategin ska utgöra en ram för att utveckla ett starkt och heltäckande gensvar mot dessa brott. I strategin anges åtta initiativ för att genomföra och utveckla lagstiftningen, stärka de brottsbekämpande myndigheternas insatser, stärka samordningen i syfte att förebygga och utreda brotten samt att stödja offren.

Regeringen välkomnar meddelandet om en strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn. Inget barn ska utsättas för sexuella övergrepp, alla former av våld mot barn ska upphöra.

Regeringen delar kommissionens syn att det krävs en mängd olika åtgärder för att effektivt bekämpa sexuella övergrepp mot barn.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen aviserade i sitt arbetsprogram för 2020 flera åtgärder för att stärka den europeiska livsstilen samt för att öka säkerheten och tryggheten i EU.

Den 24 juli 2020 presenterade kommissionen ett meddelande om en EU-strategi för effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn.

Sexuella övergrepp mot barn är ett särskilt allvarligt brott som får omfattande och allvarliga livslånga konsekvenser för offren. Eftersom dessa brott skadar barnen under barndomen och genom vuxenlivet orsakar de också omfattande och långsiktig skada för samhället. Det finns indikationer på att covid-19-pandemin har förvärrat problemet, särskilt för barn som lever med de personer som begår övergreppen mot dem men även de barn som blir utsatta för övergrepp över internet då både barn och förövare spenderar mer tid på nätet.

Europarådet beräknar att ett av fem barn faller offer för någon form av sexuellt våld i Europa. De senaste åren har antalet rapporter om sexuella övergrepp mot barn över nätet ökat dramatiskt i EU från 23 000 år 2010 till över 725 000 år 2019, vilket inbegriper mer än 3 miljoner bilder och videofilmer. Ökningen har varit lika dramatisk globalt sett. Rapporter visar att det inom EU lagras mest material med sexuella övergrepp mot barn i världen.

I september 2019 svarade regeringen på en formell underrättelse om genomförande av direktivet 2011/93/EU om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn i svensk rätt. Regeringen lämnade då också ytterligare upplysningar om hur direktivet har genomförts i Sverige.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen anger att målsättningen med den femåriga strategin är att vidta effektiva insatser på EU-nivå för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Strategin ska utgöra en ram för att utveckla ett starkt och heltäckande gensvar mot dessa, såväl online som offline. Den rör alltså både övergrepp som begås över internet, och övergrepp som innebär fysisk kontakt. I strategin anges åtta initiativ för att genomföra och utveckla lagstiftningen, stärka de brottsbekämpande myndigheternas insatser, stärka samordningen i syfte att förebygga och utreda brotten samt stödja offren. Strategin ska genomföras under 2020–2025.

1. Säkerställa ett fullständigt genomförande av den befintliga lagstiftningen

Kommissionen understryker att medlemsstaterna måste prioritera att slutföra genomförandet av direktivet 2011/93/EU om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn.

Kommissionen har gentemot 23 medlemsstater inlett dels överträdelseförfanden rörande brister i genomförande av direktivet, dels efterfrågat ytterligare upplysningar om genomförandet.

2. Säkerställa att EU-lagstiftningen möjliggör en effektiv bekämpning av sexuella övergrepp mot barn

Kommissionen ska se över befintlig lagstiftning för att säkerställa en effektiv bekämpning av sexuella övergrepp mot barn. I ett första, prioriterat steg

kommer kommissionen att föreslå lagstiftning som möjliggör att leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster kan fortsätta att tillämpa sina nuvarande frivilliga åtgärder för att i sina system upptäcka sexuella övergrepp mot barn även efter den 1 december 2020. Detta initiativ hänger bl.a. samman med att EU-rätten på telekommunikationsområdet från den dagen kommer att innefatta leverantörer av s.k. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (t.ex. Facebook Messenger), vilket påverkar deras utrymme att vidta åtgärder. I ett andra steg det andra kvartalet 2021 aviserar kommissionen förslag till den lagstiftning som behövs för att effektivt bekämpa sexuella övergrepp på nätet, med krav på att berörda leverantörer av onlinetjänster ska upptäcka kända fall av material med sexuella övergrepp mot barn och rapportera sådant material till myndigheterna.

3. Identifiera lagstiftningsluckor, goda exempel och prioriterade åtgärder

Kommissionen ska i slutet av 2020 inleda en omfattande undersökning för att identifiera lagstiftningsluckor, goda exempel och prioriterade åtgärder på EU-nivå i kampen mot sexuella övergrepp mot barn såväl online som offline.

4. Förstärka de brottsbekämpande insatserna på nationell nivå och EU-nivå

Kommissionen pekar bl.a. på behovet av specialiserade enheter, satsningar på identifiering av offer i det sexuella övergreppsmaterialet och arbetet inom ramen för Europol, EU:s s.k. policycykel och dess operativa aktionsplaner, däribland arbetet mot sexuella övergrepp mot barn. Kommissionen kommer inom Europol att finansiera inrättandet ett innovationsnav och ett innovationslabb för att stödja utvecklingen av nationell kapacitet att följa den tekniska utvecklingen och för att säkerställa effektiva åtgärder från de brottsbekämpande myndigheterna mot dessa brott.

5. Förbättra medlemsstaternas möjligheter att skydda barn genom förebyggande åtgärder

Kommissionen kommer omedelbart att börja förbereda inrättandet av ett EU-nätverk för forskare och yrkesverksamma som arbetar med förebyggande frågor. Syftet är att underlätta utbytet av bästa praxis och hjälpa medlemsstaterna att införa användbara, noggrant utvärderade och effektiva förebyggande åtgärder.

6. Ett europeiskt centrum för förebyggande och motverkande av sexuella övergrepp mot barn

Kommissionen ska omedelbart inleda en förstudie med målet att det ska inrätta ett europeiskt centrum för förebyggande och motverkande av sexuella övergrepp mot barn för att möjliggöra heltäckande och effektiva åtgärder på EU-nivå, såväl online som offline.

7. Uppmuntra industrin att säkerställa skyddet av barn i dess produkter

Kommissionen har inom ramen för EU:s Internet Forum inlett en process med företrädare för stora internetaktörer, medlemsstater, Europaparlamentet och Europol för att till årsslutet 2020 kartlägga och preliminärt bedöma möjliga tekniska lösningar för att upptäcka och rapportera sexuella övergreppsmaterial i totalsträckskrypterade elektroniska kommunikationer (end-to-end) och hantera de rättsliga och operativa utmaningarna och möjligheterna.

8. *Förbättra skyddet av barn globalt via flerpartssamarbete*

Kommissionen ska även fortsättningsvis bidra till att skärpa de globala normerna för skydd av barn mot sexuella övergrepp genom att främja flerpartssamarbete via WePROTECT Global Alliance¹ och genom särskild finansiering.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt. Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inte aktuellt. Meddelandet har inte några budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet om en strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn. Inget barn ska utsättas för sexuella övergrepp, alla former av våld mot barn ska upphöra.

Regeringen delar kommissionens syn att det krävs flera olika åtgärder för att effektivt bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Det är viktigt att EU-rätten genomförs på ett korrekt sätt och utvecklas när det är lämpligt och behov finns. Kunskapsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte och samverkan är centrala komponenter i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet men också för att offren ska få den hjälp de behöver. Det är positivt att utveckling av arbetsmetoder och teknik liksom behovet av internationellt samarbete lyfts fram i strategin.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

¹ <https://www.weprotect.org/>

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2019/20:FPM69

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända. Europaparlamentet och rådet har dock tidigare efterlyst ytterligare åtgärder för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Inte aktuellt i nuläget då meddelandet inte har sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte tillämpligt. Meddelandet avser en strategi som informerar om kommande initiativ och åtgärder.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte tillämpligt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Strategin kommer troligen att presenteras i samband med rådet för rättsliga och inrikes frågor den 8-9 oktober 2020 samt i relevanta arbetsgrupper inom rådet.

4.2 Fackuttryck/termer